

записка: монографія. – Видавництво Ради Європи, 2013. URL: <https://rm.coe.int/16804c2188>.

4. Національна стратегія реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року: схвалена розпорядженням Кабінету міністрів України від 18 грудня 2018 року № 1027-р.

5. Про практику здійснення судами кримінального провадження щодо неповнолітніх: Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 16 січня 2017 р. № 223-66/0-4-17.

Юріков Олександр Олександрович,
ад'юнкт кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ

БЕЗПОСЕРЕДНІ ОБ'ЄКТИ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 360 КК УКРАЇНИ

З урахуванням конкретизації структури суспільних відносин родового об'єкта досліджуваного злочину, аргументовано, що ним є суспільні відносини, що забезпечують право власності. Це обумовлює необхідність внесення змін до КК України щодо розміщення ст. 360 КК України в розділі VI Особливої частини «Злочини проти власності», шляхом доповнення закону про кримінальну відповідальність ст. 194-2 КК України. На основі вище викладеного, доцільним є визначення безпосередніх об'єктів злочину, передбаченого ст. 360 КК України.

У науці кримінального права під безпосереднім об'єктом злочину деякі вчені розуміють конкретні суспільні відносини, яким безпосередньо завдається шкода в результаті вчинення злочину, що поставлені законодавцем під охорону у нормах Кримінального кодексу України [2].

Визначення безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ст. 360 КК України, має важливе значення для з'ясування характеру та ступеня суспільної небезпеки вчиненого діяння, а також його правильної кваліфікації.

На рівні безпосереднього об'єкта злочину виділяють основний та додатковий об'єкти, останній в свою чергу – поділяється на додатковий обов'язковий та факультативний об'єкти.

Безпосередній основний об'єкт – це суспільні відносини на які здійснюється злочинне посягання або які безпосередньо ставляться під загрозу злочинного посягання. Щодо визначення безпосереднього основного об'єкта злочину, передбаченого ст. 360 КК України, то О. П. Дячкін визначає його як безпеку функціонування об'єктів зв'язку як складову частину громадської безпеки. Вчений зазначає, що функціонування об'єктів зв'язку необхідне для задоволення інтересів та потреб суспільства й громадян, тому кримінально-правова охорона об'єктів зв'язку забезпечує безпеку невизначеного кола осіб і правоохоронюваних інтересів [3, с. 9, с. 86].

На думку І. Б. Газдайка-Василишина основним безпосереднім об'єктом злочину, передбаченого ст. 360 КК України, є суспільні

відносини експлуатації об'єктів зв'язку [1, с. 9]. Натомість О. О. Дудоров та Г. Є. Болдарь визначають основний безпосередній об'єкт умисного пошкодження ліній зв'язку як встановлений порядок забезпечення інформаційного обміну за допомогою засобів електричного зв'язку [5, с. 593].

Враховуючи багатогранність щодо визначення основного безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ст. 360 КК України, доцільно визначити конкретний вид суспільних відносин, які покладені під кримінально-правову охорону даної норми. Так, відповідно до Закону України від 18.11.2003 № 1280-IV «Про телекомунікації» телекомунікаційна мережа – це комплекс технічних засобів телекомунікацій та споруд, призначених для маршрутизації, комутації, передавання та/або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, провідних, оптичних чи інших електромагнітних системах між кінцевим обладнанням [9]. Враховуючи те, що зазначені засоби та споруди є власністю певних осіб (фізичних чи юридичних) чи держави, то зазначена норма охороняє суспільні відносини в сфері забезпечення права приватної, колективної та державної власності (в залежності від потерпілого). На основі зазначеного, слід констатувати, що основним безпосереднім об'єктом злочину, передбаченого ст. 360 КК України, є суспільні відносини у сфері забезпечення права приватної, або колективної чи державної власності (в залежності від потерпілого).

На відміну від основного, у додатковому безпосередньому об'єктові посягання на такі суспільні відносини не завжди здійснюється паралельно із безпосереднім основним об'єктом. У свою чергу, безпосередній додатковий об'єкт поділяється на додатковий обов'язковий та додатковий факультативний об'єкти [7, с. 95; 4, с. 58; 8, с. 112–113].

Додатковий обов'язковий об'єкт – це суспільні відносини на які завжди посягає злочинне діяння при вчиненні певного злочину. Зважаючи, що зазначений злочин посягає на об'єкти та обладнання телекомунікаційної мережі шляхом їх пошкодження і це впливає на нормальну роботу такого обладнання, об'єктів, чи телекомунікаційної мережі загалом, то відповідно додатковим обов'язковим об'єктом досліджуваного злочину є суспільні відносини, що забезпечують нормальну роботу телекомунікаційних мереж чи їх елементів.

Крім того, відповідно до ч. 2 ст. 27 Закону України «Про телекомунікації» телекомунікації є невід'ємною частиною виробничої та соціальної інфраструктури України і призначені для задоволення потреб фізичних та юридичних осіб, органів державної влади в телекомунікаційних послугах [9]. Відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 39 Закону України «Про телекомунікації» оператори телекомунікацій зобов'язані першочергово надавати телекомунікаційні послуги підрозділам Міністерства оборони України, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної служби спеціального

зв'язку та захисту інформації України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сферах цивільного захисту, пожежної і техногенної безпеки, захисту державного кордону [9].

Злочинне посягання на об'єкти та обладнання телекомунікаційної мережі, що призвело до переривання надання телекомунікаційних послуг вищезазначеним органам та підприємствам, може призвести до тяжких наслідків у вигляді послаблення обороноздатності держави, порушення у роботі екстрених служб («101», «102», «103», «104»), порушення роботи підрозділів митного контролю, органів та підрозділів системи зв'язку цивільного захисту.

Додатковий факультативний об'єкт – це суспільні відносини на які може відбутися, а може не відбутися злочинне посягання. При цьому, відсутність посягання на додатковий факультативний об'єкт не виключає самого складу злочину [6, с. 101]. Таким чином, додатковим факультативним об'єктом зазначеного злочину може виступати суспільні відносини, що забезпечують безперерйне надання телекомунікаційних послуг, обороноздатність держави, нормальну роботу екстрених служб та служб цивільного захисту тощо.

На основі вище викладеного можна зробити висновки, що основним безпосереднім об'єктом злочину, передбаченого ст. 360 КК України, є суспільні відносини у сфері забезпечення права приватної, або колективної чи державної власності (в залежності від потерпілого); додатковим обов'язковим об'єктом досліджуваного злочину є суспільні відносини, що забезпечують нормальну роботу телекомунікаційних мереж чи їх елементів; додатковим факультативним об'єктом зазначеного злочину можуть виступати суспільні відносини, що забезпечують безперерйне надання телекомунікаційних послуг, обороноздатність держави, нормальну роботу екстрених служб та служб цивільного захисту.

Список використаних джерел

1. Газдайка-Василишин І. Б. Некорисливі злочини проти власності за кримінальним правом України: автореф. дис. ...канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / І. Б. Газдайка-Василишин. Львів, 2011. 19 с.
2. Гришук В. К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. / Віктор Климович Гришук. Київ: Видавничий дім «ІнЮре», 2006. 568 с.
3. Дячкін О. П. Кримінально-правова охорона об'єктів електроенергетики та зв'язку: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Дячкін Олександр Петрович. Дніпропетровськ, 2009. 258 с.
4. Коржанський М. Й. Об'єкт і предмет злочину: лекція. Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 1997. 112 с.
5. Кримінальне право (Особлива частина): підручник / за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. 2-ге вид. Київ: ВД «Дакор», 2013. 786 с.

6. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 4-е вид. Харків: Право, 2010. 456 с.

7. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. вид. 5-те. Київ: Атіка, 2009. 408 с.

8. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник за ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 480 с.

9. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 № 1280-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>.

Юсунова Катерина Олександрівна,
аспірантка кафедри криміналістики та
судової медицини Національної академії
внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСНИКОМ ДОТРИМАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ З ОПИТУВАННЯ ДІТЕЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Нормативно-правове забезпечення захисту дитини не обмежується лише Кримінальним, Кримінальним процесуальним, Кримінально-виконавчим, Сімейним кодексами чи Кодексом України про адміністративні правопорушення, воно є багатограним та комплексним. Сюди відносяться й спеціальні закони «Про охорону дитинства», «Про попередження насильства в сім'ї», «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» тощо.

Важливу роль у запровадженні європейських стандартів захисту прав дітей у досудовому розслідуванні і судовому розгляді відіграють міжнародні документи. Зокрема, це Конвенція ООН про права дитини, Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»), Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей та ін.

Одним з документів, де найбільш детально визначаються вимоги до захисту дитини у кримінальному процесі, зокрема її опитування, є Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція, 2007 р.), яка була ратифікована Верховною Радою України і набула чинності з 1 грудня 2012 р.

У ст. 35 даної конвенції зазначено, що кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення прав дитини і по можливості повинна зробити все, що б не травмувати психіку дитини. Зокрема, у статті йдеться про проведення опитувань